

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1732. usque ad annum 1734

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 90119339

§. 26. Controversia inter ipsos Prædicantes circa fidem justificantem sine operibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67683](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67683)

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

§. XXVI.

*Controversia inter ipsos Prædicantes circa fidem justificantem.**Epist.**S. Jac. c. 2.**v. 21. 22. 23.**24. 25.*

Ut Lutheranae reformationis Pro-
rens ex Romana Ecclesia re-
fidei articulos eliminaret, firmumque habuit, ceu pupillam
fui systematis propugnare, quod
catio fiat per solam fidem: Obstat
equidem clarissimum præcipue
lum D. Jacobi, qui, ut veram ac
gratam justificationem ostenderet,
rahæ vere justii exemplum propo-
de eo afferens, quod ex opere
scilicet immolatione filii sui, jus-
catus sit, illiusque operibus fides
operata ac consummata fuerit, quæ
que ei profuisset, si fidem habuisset
non item opera; cum ipsam
des salvare non potuisset, eoque
operibus justificetur homo, & non
fide tantum. Ast huic nodo Lutherus
mox cuneum reperit, pro summo
perio, hanc S. Jacobi epistolam ex
nonicorum librorum albo expulsum.
Eadem quoque suprema auctoritas
textui D. Pauli: *arbitramur hominem
justificari per fidem sine operibus legis* (scilicet
S. Patres, Mo'aisicæ) intrusit particu-
lam: *solam.* Attamen sicut hoc
S. Jacobi

*Rom. 3.**v. 28.*

S. Apostolos despoticum imperium non omnibus Parentis sui filiis ab initio probabatur, ita & temporis progressu & ad hanc usque diem circa hoc doctrinæ caput in libros symbolicos in vectum, mira ingeniorum tortura, sensus detorsio, & continua sequacium altercatio: Harum historicam adducere relationem Instituti nostri ratio non deposcit, hujus notitiæ avidus lector consulere potest tractatum 1739. Rostochii editum, cui titulus: *Examen quæstionis Theologicæ: an in primo justificationis momento bona opera quædam formaliter sint præsentia!* Ceterum ex Protestantibus nonnulli distinguebant inter fidem solam justificantem, & inter solitariam. Alii ad Justificationem præter fidem requirebant opera, sed duntaxat tanquam conditionem necessariam, non attendentes, quod S. Paginæ opera bona æque ac fidem requirant ad justificationem, proin vel utraque, (vel neutra) esset ita necessaria, ut sine illis justificatio perfici non posset. Delicatiores erant Anhaltino-Servastani Theologi, qui Denzero ejusdem Collegii Rectori grave negotium Anno 1735. facefferant, eoquod peccatores ad conversionem in quodam programme his verbis hortatus esset:

Fac

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

Fac magno te studio dilcere
vera religione,

Qua Deo homines reconciliant
doctrinam:

Discas, ut a Deo vita seu apud
seu teste improba
vulsus

Ipse ad Eum salutare respice
reducaris,

Eidem per Christum, sola, sola
vivaque

Nec unquam solitaria fide ad pre-
sum religeris

Cum Eodem æternum re-
lieris

Quid hæc tua te juvabit fides
scientia,

Nisi per eam vitæ vere Christi
decora

. . . . scienter exquiras.

Nisi dignos fidei ac justitiae fructus

Ferre, alere, augere contendas

En crimen, en caussa! quo vero
plicitio hic Rector, eoquod sanctorum
ram & sanam doctrinam professus
hoc enorme crimen eluere coactus
rit, referam ipsis verbis, quibus
Auctor præfati examinis:

Recentissime Servastæ in Ambrosiana
motus suscitavit M. Denzerus, Scholasticus
ibidem Rector, qui Anno 1735. progre-

mate quodam publice edito fidem, in *Iusti-* Sæc. XVIII.
ficationis actū operibus circumdatam esse A. C. 1734.
 debere affirmavit, idemque in *Schola* disci-
 pulos suos docuit, multa subinde in dissen-
 tientes suos invecus, ut eos parum a pec-
 cato in *Sp. S.* abesse vociferaretur. Sæ-
 pius deinceps tam a senatu *Ecclesiastico*,
 quam reverendo ministerio, in primis a *M.*
Tapsero Archidiacono, privatim ac publice,
 blandioribus & severioribus verbis monitus,
 in errore pertinax perstat: Quapropter,
 cum promissam toties meliorem, aut since-
 ram ad minimum, quid de hac, aliisve de-
 nuo motis ab ipso controversiis, vere sen-
 tiat, necne, declarationem per aliquot annos
 traderet; interea vero ab erroneis suis sen-
 tentiis, data quavis, imo temere arrepta
 & studiose quæsitā occasione, lectionibus
 suis cum magna animi intemperie, nec mi-
 nori discipulorum offensione, intermiscendis
 sibi temperare nec posset, nec vellet, adeo
 fidem *Confessionario*, superioribusque suis,
 de silentio, quoad controversias istas, in
 schola, donec omnis causa Superiorum ju-
 dicio esset decisa, sancte servando, datam,
 plus vice simplici, obstinate violasset: ab-
 solutio ei tandem & *S. Cæncæ* usus, post
 repetitas sæpius, sed frustra, dehortatio-
 nes, est præclusus. Lectiones vero Theo-
 logicæ, in schola habendæ, Collegæ ipsius,
Conrectori sunt demandatæ. Quod liben-
 ter pati maluit, quam erroribus suis du-
 dum explosis valedicere

Hæc

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

Hac in re mirum esse videtur, hic Doctor (*salva* utique conscientia libertate) graviter plecti potuerit, quod exterius Lutheranae Religioni addictus doctrinam Catholicam & calamo professus esset, e contra autem Archiepiscopus Salisburgensis enormiter conscientiae libertatem lasse insimulatus fuerit, dum suos aditios exterius Catholicos, qui res fidei Catholicæ contrarios se profitebantur, plectebat.

Hoc item anno Petrus Nicolaus Holst Danus Præco in percelebrato sermone SS. Trinitatis Concionem habuit in qua nostram justitiam abundantius fore illa Phariseorum ostendit, quod nostra justitia præter solam legem etiam humilitate & legis observantia inclarescere deberet: Ob hanc doctrinam acriter vapulabat hic Præco quodam ex Auditoribus, qui ad Selandiæ Pseudo-Episcopum advertebat hunc Prædicantem questus, acceperat has dedit literas:

Eminentissimo atque Venerabilissimo
Domino Episcopo perpetuo Salutem
& felicitatem.

„Veritatem profunde in puteo latente
„tem difficulter extrahi, vere dicitur

„philosophus; at difficilius extrahitur, Sæc. XVIII.
 „ubi alius infoditur. Id quod usu A. C. 1734
 „venit, cum iis, quorum maxime inter-
 „est eam luci meridianæ exponi, om-
 „nem movent lapidem, ne in lucem
 „protrahatur. Quem in finem puteo
 „arcte clauso & aditu interdicto veritas
 „latebris suis insenscens quasi putre-
 „scit tandem, ac de graveolenti limo,
 „seu cadavere suo, producta malefanis
 „sordet naribus. Quo magis curæ
 „cordique habeant, quibus & facultas
 „& potestas eam pro officii ratione as-
 „serendi concessa est, veritatem, re-
 „centem adhuc, de puteo extrahi, a
 „putredine vindicandam, ne dum me-
 „ritissimas neglecti officii pœnas, æ-
 „terna exigente justitia, sues, & ca-
 „nes in viscera sua irritent. Verum
 „(quod iniquitati seculi, an perversitati
 „ingenii nostri tribuas, dubium erit)
 „non dolendum magis, quam miran-
 „dum profecto est, eo impudentiæ jam
 „perventum esse, ut tot tantaque ne-
 „fanda capita non in obscuris modo
 „latebris, vetustissimis illis Satanæ offi-
 „cinis, sed & in sanctissimis cathedris
 „blasphema impune effutiant dogmata,
 „nemine vel advertente, nedum anim-
 „advertente. Publice privatimque vera
 „ridetur Ecclesia; sana sugillatur reli-
 „gio; solidissima fidei fundamenta labe-
 „factan-

Sæc. XVIII. „factantur; divinissima verbi & Sc

A. C. 1734. „mentororum mysteria distorquentur

„que depravantur; simpliciores m

„diabolicis irretiuntur laqueis; re

„tiores mentes fallaci capiuntur ha

„sincera capita lethali inficiuntur

„veno; profligatissima ingenia fu

„sub pietatis specie facere doce

„nescio cui malo non aperitur ve

„ma vel fenestra. Serpit hoc ma

„ac indies accrescit, medela pro

„bente nulla. Enimvero integerr

„verbi divini vindicibus ora occu

„tur: licet fatalia Ecclesie vulnera

„fligere; at non licet ea tantum

„signare nedum curare. O per

„secula! quod vero perverfitati tem

„ris accedit, est supina illa focu

„nescio an timiditas eorum, qua

„erit causam laborantis Ecclesie

„secula cum virtute agere. Hi

„bris animi viri si didicerint, quatu

„mali Ecclesie præpostera sua pro

„tia creaverint, tandem (utinam

„nimis sero)! sapienter intellige

„nullum Gamalielis prudentie esse

„cum, ubi Eliæ zelo opus est: Etenim

„humanam prudentiam divino pro

„nentes Zelo, officii obliviscuntur: quæ

„partibus pro virili satisfaciendum

„eventus vero divino relinquendus

„bitrio. „

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

„Quorsum hæc omnia tendant, pro-
 „be perspicis, vir Eminentissime. Pro
 „tua enim qua polles, ingenii perspi-
 „ciantia non ignotam tibi est, quo in
 „periculo versetur Ecclesia, neque pro
 „tuo, quo in Deum, Ecclesiam, pa-
 „triam ferves amore, dolori tibi esse
 „non potest funesta illa, quæ Ecclesiæ
 „nisi mature ei obviam eatur, imminet
 „clades. At non ingenio, non dolore,
 „non precibus tantum indiget Ecclesia,
 „sed & industria tua, de qua tanto
 „majora speranda habet, quanto cer-
 „tiora animi in Evangelicæ veritatis
 „integritatem propensionis documenta
 „exhibuisti. Quo minus dubitavi, has
 „ad te dare literas, quem novi, quæ
 „tua est dexterrimi ingenii integritas,
 „nihil intermissurum, quod ad Ecclesiæ
 „faciat utilitatem. Tantum vero ab-
 „est, ut te Vir summe Venerabilis, of-
 „ficii commonefacere sustineam, ut
 „longe potius ansam officii tui præ-
 „standi porrigam, ea indicando, quæ,
 „dum latuissent, animadversionem tuam
 „subterfugissent, certo certior, fore, ut
 „tanti momenti rem anxie cures.

„Quapropter intellecto, nefarios
 „istos homunciones indies impuden-
 „tiores evadere, & ita quasi efferari,
 „ut mandatis divinis pariter ac hu-
 „manis susque deque habitis licentius

Hist. Eccles. Tom. LXXIV. Qq „post

Sæc. XVIII.

A. C. 1734.

„post interdicta furant quasi p
 „gio impudentiæ ipsis interdicti
 „accepto, proxima quæque inter
 „instrumentum sequentis perti
 „esset; fatius duxi, quæ nuper
 „indicare, ne licentia sine iudicio
 „tervior fieret, quam importuno
 „tio impedire, quo minus malo
 „pestive occurreretur; ratus, non
 „scientiæ melius quam ipsi Ecc
 „consulere. Quod vero nome
 „huic iudicio non appositum sit
 „tra jura divina vel humana non
 „gis peccatum putaverim, quam
 „indicatum sit: uti nec ipsa ve
 „iudicii suspecta ideo videatur
 „enim sine testibus acta hæc
 „sunt, nec rei, sed temporum
 „nomen meum supprimendum
 „Ne vero in declamando nimis
 „rem ipsam aggrediar, paucis
 „turus, quæ prolixas hodie ext
 „lites. Dominica tertia post Pas
 „templum Trinitatis ingressus
 „postmeridianam auditorus concio
 „quam quoque habuit Dn. Petrus
 „colaus Holt, & quidem pro more
 „lito heterodoxis refertam locutio
 „Inter cætera autem versum eo
 „5. quem loco exordii habuit, in
 „plicavit, ut posuerit, Phariseos
 „undasse justitia (id quod etiam

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

„ipforum in observanda lege & sancti-
 „tate, quam veram æstimavit, enume-
 „rando, prolixius asseruit) nostram
 „vero justitiam abundantio-rem fore.
 „Justitia enim ipforum caruit fide, su-
 „perbia insuper & arrogantia infecta,
 „cæterum laudabilis Deoque probanda;
 „nostram justitiam abundantio-rem fore
 „accedente fide, & superbia remota.
 „Exinde, vel me tacente veneficam
 „istam errorum scaturiginem proma-
 „nare patet, opera legis partes etiam
 „in justificando homine habere. Nec
 „enim justitia nostra a Phariseorum,
 „nisi gradibus & fide, differret, nec
 „sola fide, sed legis etiam observatione,
 „justitia acquirenda esset; ut plura e-
 „jusdem surfuris taceam. Non dubito,
 „alia etiam, quæ notam subirent cen-
 „soriæ, hac ipsa concione occurrisse:
 „sed his offensus templo confestim e-
 „gressus sum, graviora dictis proferri
 „non posse arbitratus. Proxima Do-
 „minica eandem recinuit cantilenam,
 „sed tanto gravius, quanto apertius
 „venenum evomit. Sequentes etiam
 „versiculos 21. & 22. ejusdem capitis
 „loco exordii explicuit, prave adeo, ut
 „quodlibet verbum Fanaticismum, So-
 „cinianismum & Papismum redoleret;
 „quin imo nullum unquam Sociniano-
 „rum, vel Papicolarum articulum justifi-

Q 9 2

„fica

Sæc. XVIII. „ficationis malignius explicata
A. C. 1734. „crediderim. Ut vero exemplum

„versæ concionis aliquod exhibe
„expressis verbis ita effatus est:
„Silegnelse og Silregnelse er icke
„Retferdighed. Ex hoc ungue les
„ut adeo nullum dubium sit, quin
„una cum fide (ut ne dicam, quæ
„do fidei formam ponunt Soci
„zantes isti novatores) justificatio
„hominis efficiant. Præterea quæ
„doctrinas, quæ usu apud nos
„taxavit, quas non patrias mod
„ditiones, sed & glossas, Scriptur
„cræ interpretationes, depravatio
„& obscuraciones venditavit, qu
„ribus iterum, iterumque ad
„ut ne illis adhærerent, solutio
„pturæ sacræ studiosissimi.
„denter adeo locutus quam fæ
„libros nostros Symbolicos (ut
„tam systemata, & commentari
„jurius, ipse melius judices, quam
„ratiociner. Hinc liquet, quid
„gerat ultimo regis interdico
„tiam ea, qua par est, devotio
„servando sese, subscripto nomine
„strinxerat: quid? quod, ita
„amet, si concionem istam
„nus, uti pro rostris habita
„scriptam ut tibi traderet, illum
„beres, certo profecto horrendam

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

errorum farraginem ipse deprehenderes, ut stupeas, hominem eo insaniam delapsum. Neque hoc vero satis arguementi est; paucis post interdictum diebus, ipsis nempe feriis paschalibus, cathedram suam famoso isti fanatico Stoerning, quem in deliciis habet, concessit, qui (ut nihil attingam concionem ipsam fanaticis scatentem erroribus) adeo perfrictæ frontis fuit, ut inter concionandum speculum istud Fanatico - Socinianum a Clero Havniensi gravissimorum accusatum & convictum errorum, salutaris instar libelli populo commendare haud erubuerit. Ita insanire pergunt malevoli isti Dei hominumque irrisores, & (ut nihil de Domino Edoaldo dicam, qui nihil quidquam de furore in Ecclesiam & ministerium post interdictum remisit, eadem semper oberrans chorda) Dominus Petrus Holt, ubi atrocioribus ministerium Ecclesiasticum ipsamque Ecclesiam laceraverit dicitur, Verbum & Sacramenta ad turbulentam suam ipsius mentem detorserit, animisque auditorum vel scrupulura alexæ plenum, vel stimulum, junonio deteriorem æstro, subdiderit, adeo sibi quasi re bene gesta placuit, ut maximum Deo præstitisse officium sibi videatur cæca arrogantis animi de-

Qq 3

„ceptus

Sæc. XVIII. „ceptus libidine. Omnium vero
 A. C. 1734. „los in Te Vir summe Venerabilis

„vertis, qui iusta exacerbatos les
 „tate pioque inflammatus Zelo
 „tes multorum animos confirmas
 „mascula magnanimorum doct
 „pectora alacriora efficies, errant
 „regiam mentes reduces viam, &
 „bulas demum opinionum etiam
 „tinacissimas ad officium rediges
 „proinde erit, rem penitus exam
 „& in malignos istos divinæ ver
 „obtrectatores pro auctoritate, qu
 „Deo optimo Maximo, & Reg
 „mentissimo, instructus es, ut
 „animadvertere censoria: quo
 „Deo, Ecclesiæ & Patriæ satisfac
 „Vale! Havniæ, die 26. Maii

Forte hic Pastor in Angli
 censuram non tulisset; quippe
 glis Prædicantibus Georgius Wil
 field, quem Hiberni Protestantes
 novum Apostolum venerabantur,
 tur & queritur, quod dogma de
 catione ex sola fide sine operibus
 amplius populo proponerent, sed
 ritate doctrinæ, & sua fidei constan
 in pluribus recederent, contra
 tamen Londinensis Pseudo-
 epistolam Pastoralem edidit, in qua
 ter alia hanc in rem scribit: *Angli
 Prædicantes doctrinam de iustificatione*

per fidem ita declarare, ut nullum dubium Sæc. XVIII.
 relinquunt, bona opera esse necessariam con- A. C. 1734.
 ditionem ad justificationem nostram coram

Deo. Quis autem Catholicorum unquam inter fidei suæ dogma recensuit, opera bona proprie & de condigno (ut Theologi loquuntur) meritoria primæ justificationis esse; docent ubique Catholici, ea requiri duntaxat ceu dispositiones, & tanquam meritum de congruo. Ceterum ex his habetur paradigma de unione Protestantium in articulis per symbolicos libros stabilitis: absit tamen a me, ut cum Joanne Conrado Dippelio Prædicante in hoc erumpam convitium: *libri symbolici Lutheranae Ecclesie sunt S. V. porcorum Evangelium, Eccl. l. 4. & in toto eorum systemate Theologico nullus omnino invenitur articulus cum Dei Verbo consonans, sed nil nisi veterum hominum traditiones ibi reperiuntur.*

Acta Hist. Eccl. l. 4. p. 991.

§. XXVII.

Varia Clementis XII. gesta.

Jam ante aliquot annos Yprensis Episcopus, ut Ecclesie suæ moderamini rite prospiceret, ad Sacram Congregationem perscripserat, supplicans, ut certa sibi regula præscriberetur, juxta quam se opportune posset gerere circa matrimonia, quæ in Eccl. dera-

Qq 4